

Analysenota politieke situatie “Centrumgemeenten +30.000 inwoners” in Vlaanderen

BASISGEGEVENS

- de Vlaamse Centrumsteden die minstens 30.000 inwoners tellen (32 in totaal), bepaald volgens het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, zijn: Antwerpen, Gent, Brugge, Leuven, Aalst, Mechelen, Kortrijk, Sint-Niklaas, Hasselt, Oostende, Genk, Roeselare, Beveren, Dendermonde, Turnhout, Heist-op-den-Berg, Sint-Truiden, Lokeren, Waregem, Maasmechelen, Ieper, Vilvoorde, Ninove, Geel, Halle, Knokke-Heist, Lier, Menen, Mol, Tienen, Geraardsbergen en Lommel. Het gaat hier in totaal over 2,1 miljoen inwoners of 35% van het totale aantal inwoners in Vlaanderen (5,9 miljoen).

- de 10 grootste Vlaamse Centrumsteden zijn: Antwerpen, Gent, Brugge, Leuven, Aalst, Mechelen, Kortrijk, Sint-Niklaas, Hasselt en Oostende. Het gaat hier in totaal over 1,3 miljoen inwoners of 22% van het totale aantal inwoners in Vlaanderen (5,9 miljoen).

- daaraan werden de gegevens gekoppeld voor die centrumsteden inzake: inwonersaantal, samenstelling van de meerderheid, politieke gezindheid burgemeester en OCMW-voorzitter, score (aantal stemmen en percentage) bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2000 voor CD&V, VLD, SP.a en Vlaams Blok, score door het Vlaams Blok behaald bij de parlementsverkiezingen van 2004 in de respectievelijke kantons waar deze centrumsteden gelegen zijn.

TABELLEN

- Overzicht cijfers 32 Vlaamse Centrumsteden (zie bijlage)
- Overzicht cijfers 10 grootste Vlaamse Centrumsteden (zie bijlage)
- Samenvatting burgemeesters, schepenen, OCMW-voorzitters en deelname meerderheid per politieke gezindheid (zie bijlage)

ANALYSES VOOR DE 10 GROOTSTE VLAAMSE CENTRUMSTEDEN

1. De SP.a haalde bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2000 in de tien grootste centrumsteden gemiddeld 27,4% van de stemmen. Dit resulteerde in een vertegenwoordiging van de SP.a in 9 van de 10 schepencolleges. In de 10 grootste steden van Vlaanderen maakt de SP.A. dus slechts in één stad geen deel uit van de coalitie, nl. Mechelen (in die stad zit Groen! wel in de coalitie). De VLD behaalde gemiddeld 19,8% van de stemmen in deze steden, maar is in nauwelijks de helft van de schepencolleges vertegenwoordigd (Antwerpen, Gent, Aalst, Mechelen, Hasselt).
2. Ook wat betreft het aantal burgemeestermandaten in de tien centrumsteden is de kloof opvallend. Terwijl de SP.a niet minder dan 6 burgemeesters levert (Antwerpen, Gent, Leuven, Sint-Niklaas, Hasselt, Oostende), levert de VLD er amper 2 (Aalst en Mechelen). Hetzelfde kan worden vastgesteld voor wat betreft de mandaten van OCMW-voorzitter: de SP.a levert in de steden 4 voorzittersmandaten (Antwerpen, Brugge, Hasselt, Oostende), terwijl de VLD er slechts 2 heeft (Gent en Aalst).
3. Ondanks het feit dat de SP.a in 9 van de 10 grootste centrumsteden in het schepencollege vertegenwoordigd is en – gelet op de bestuursdeelname van Groen! in Mechelen – een linkse partij zelfs in alle schepencolleges wordt vertegenwoordigd, is rekening houdend met de zetelverdeling links slechts in 3 steden (Leuven, Hasselt en Oostende) van de 10 centrumsteden mathematisch nodig om een meerderheid te vormen. In de 7 andere centrumsteden (Antwerpen, Gent, Brugge, Aalst, Mechelen, Kortrijk en Sint-Niklaas) kan er mathematisch een meerderheid gevormd worden door CD&V, VLD en Vlaams Belang.

4. Wanneer we de electorale evoluties in ogenschouw nemen (o.m. de sterke opmars van het Vlaams Belang en de achteruitgang van Groen!) en rekening houden met de uitslagen van de jongste Vlaamse verkiezingen, mogen we besluiten dat in 2006 de progressieve partijen SP.a en Groen! theoretisch in geen enkele Vlaamse stad met 30.000 inwoners of meer nog nodig zullen zijn om een meerderheid te vormen. In de 3 steden (Leuven, Oostende en Lommel) waar mathematisch geen centrumrechts bestuur mogelijk is, laat een extrapolatie van het kantonaal verkiezingsresultaat van 2004 zien dat dit in de toekomst wel mogelijk zou zijn. In het kieskanton Leuven behaalde SP.a-Spirit immers slechts 20,9%, en Groen! 14%, terwijl VLD 19,7% behaalde, CD&V-N-VA 24,3% en Vlaams Belang 17,4%. In het kieskanton Hasselt behaalde SP.a-Spirit 32,1% en Groen! 5,9%, tegenover 16%, 23,6% en 21% voor respectievelijk VLD, CD&V-N-VA en Vlaams Belang. In het kieskanton Oostende behaalde SP.a-Spirit 30,63% en Groen! 6,77%, terwijl VLD 21% behaalde, CD&V-N-VA 17,3% en Vlaams Belang 23,3%.

ANALYSES VOOR DE VLAAMSE CENTRUMSTEDEN MET MEER DAN 30.000 INWONERS (32)

5. Wanneer we een analyse maken van de politieke verhouding in de 32 Vlaamse “centrumsteden met meer dan 30.000 inwoners”, dan stellen we vast dat de progressieve partijen SP.a en Groen! vertegenwoordigd zijn in een ruime meerderheid van 18 van de 32 schepencolleges (SP.a in 17 en Groen! in 3). Slechts in een minderheid van 14 colleges zijn deze partijen niet vertegenwoordigd.
6. Op basis van de zetelverdeling in de gemeenteraden (en dus op basis van de uitslagen van de gemeenteraadsverkiezingen van 2000) zijn in maar liefst 28 van de 32 gemeenteraden de progressieve partijen niet nodig om een meerderheid te vormen. De steden Oostende, Leuven, Hasselt, aangevuld met Lommel, vormen hierop de enige uitzonderingen. In 27 van deze gemeenten is een meerderheid CD&V-VLD-Vlaams Belang mogelijk. De 28ste gemeente, Knokke-Heist, is een speciaal geval aangezien Gemeentebelangen, met verschillende verkozenen van CD&V en VLD-signatuur, daar een absolute meerderheid van de zetels in de gemeenteraad heeft.
7. Opvallend is dat in het overzicht van burgemeesters, schepenen en OCMW-voorzitters in deze 32 centrumsteden de SP.a beschikt over 10 burgemeesters, 65 schepenen en 8 OCMW-voorzitters, terwijl de VLD het moet doen met 7 burgemeesters, 58 schepenen en 6 OCMW-voorzitters.

SLOTCONCLUSIES

Op basis van de resultaten van de Vlaamse verkiezingen van 2004 kan door het doorbreken van het cordon sanitaire, een centrumrechts bestuur “CD&V-VLD-VB” mathematisch aan de macht worden gebracht in alle 32 “centrumsteden groter dan 30.000 inwoners” in Vlaanderen. Het doorbreken van het cordon sanitaire zou theoretisch kunnen betekenen dat in de belangrijkste Vlaamse steden SP.a en Groen! naar de oppositiebanken verwezen worden. De SP.a verliest door het doorbreken van het cordon sanitaire in deze 32 centrumsteden in het allerslechtste geval 10 burgemeesters, 65 schepenen en 8 ocmw-voorzitters, en verdwijnt uit 17 meerderheden. Groen! verdwijnt met zijn 3 schepenen uit 2 meerderheden.

Een eventuele samenwerking (het niet langer naleven van het cordon sanitaire door CD&V en VLD) tussen Vlaams Belang, VLD en CD&V kan ervoor zorgen dat de VLD in 15 van de 32 “centrumsteden groter dan 30.000 inwoners”, waar dit nu niet het geval is, in de meerderheid en dus in het college van burgemeester & schepenen vertegenwoordigd wordt en kans maakt op de burgemeestersjerp. Hetzelfde geldt voor de CD&V die zo in 8 “centrumsteden groter dan 30.000 inwoners” kan toetreden tot de meerderheid en het college van burgemeester & schepenen. Het doorbreken van het cordon sanitaire door CD&V en VLD kan in deze 32 “centrumsteden groter dan 30.000 inwoners” aan de CD&V maximum 8 burgemeesters en aan de VLD maximum 15 burgemeesters opleveren.

Samengevat kan uit deze analysenota besloten worden dat de SP.a dankzij het cordon sanitaire een machtspositie bekleedt in de 32 belangrijkste steden van Vlaanderen die niet in verhouding staat met het aantal vertegenwoordigde kiezers. CD&V en VLD zijn de gegijzelden van de SP.a. Bij de komende gemeenteraadsverkiezingen van oktober 2006 zal dit nog uitdrukkelijker blijken, dan bij de vorige gemeenteraadsverkiezing van oktober 2000 het geval was. Het doorbreken van het cordon sanitaire zou vooral voor de VLD, maar ook voor de CD&V, politiek bijzonder interessant kunnen zijn. Op basis van deze analysenota kunnen we zondermeer besluiten dat, alhoewel de Vlaamse kiezers in de 32 belangrijkste steden van Vlaanderen overduidelijk centrumrecht en volwassenrechts stemmen, zij in de meerderheid van de lokale bestuurscoalities opgezaald worden met een centrumlinks bestuur.

Bijlage 1

Samenvatting burgemeesters, schepenen, OCMW-voorzitters en deelname meerderheid per politieke gezindheid

Centrumsteden >30.000 inwoners (32)							
	Burgemeesters		Schep	OCMW	Meerderheden		Verk. 2003
	Aantal	%	n	n	Aantal	%	%
CD&V	14	43,75	102	16	24	75,00	20,44
SP.A	10	31,25	65	8	17	53,13	24,87
VLD	7	21,88	58	6	17	53,13	24,73
Groen!	-	-	3	-	3	9,38	3,95
Andere	1	3,13	10	2	8	25,00	-
Centrumsteden Top 10							
	Burgemeesters		Schep	OCMW	Meerderheden		Verk. 2003
	Aantal	%	n	n	Aantal	%	%
CD&V	2	20,00	29	3	8	80,00	20,44
SP.A	6	60,00	37	4	9	90,00	24,87
VLD	2	20,00	16	2	5	50,00	24,73
Groen!	-	-	3	-	2	20,00	3,95
Andere	-	-	1	1	2	20,00	-

Bijlage 2

Centrumsteden TOP 10					Gemeenteraadsverkiezingen oktober 2000										Vlaams Parlement juni 2004
	Stad	Inwoners	Meerderheid	Burg.	OCMW	Kiezers	CD&V %	CD&V n	VLD %	VLD n	SP.A %	SP.A n	VB %	VB n	VB % Kantonaal
1	Antwerpen	446.525	VLD - SP.A - CD&V - Groen!	SP.A	SP.A	270.750	11,10	30.096	17,00	45.903	19,50	52.760	33,00	89.213	34,88
2	Gent	224.180	SP.A - VLD - Spirit	SP.A	VLD	146.890	17,90	26.344	21,00	30.895	25,10	36.829	19,50	28.699	21,92
3	Brugge	116.246	CD&V - SP.A	CD&V	SP.A	80.334	36,00	28.895	17,00	13.651	23,60	18.959	10,40	8.375	20,65
4	Leuven	88.014	SP.A - CD&V	SP.A	CD&V	57.275	22,70	13.016	18,90	10.812	31,70	18.157	7,50	4.310	17,43
5	Aalst	76.313	VLD - SP.A	VLD	VLD	54.662	21,00	11.470	30,70	16.769	20,90	11.433	13,90	7.581	27,05
6	Mechelen	75.438	CD&V - VLD - Groen!	VLD	Andere	49.041	22,20	10.863	24,70	12.113	16,60	8.141	25,60	12.543	31,24
7	Kortrijk	74.790	CD&V - SP.A	CD&V	CD&V	51.032	45,10	22.999	20,80	10.632	15,50	7.921	9,60	4.893	20,34
8	Sint-Niklaas	68.290	SP.A - CD&V	SP.A	CD&V	46.407	23,10	10.721	13,60	6.289	27,20	12.623	19,40	9.025	28,40
9	Hasselt	68.058	SP.A - CD&V - VLD	SP.A	SP.A	47.668	21,30	10.172	14,50	6.909	51,40	24.520	7,80	3.723	21,04
10	Oostende	67.279	SP.A - CD&V - Onafhankelijk	SP.A	SP.A	45.763	15,40	7.059	19,70	9.021	42,70	19.560	9,70	4.424	23,33
	Totaal	1.305.133				849.822	23,58	171.635	19,79	162.994	27,42	210.903	15,64	172.786	24,63

Bijlage 3

	Centrumsteden > 30.000 inwoners					Gemeenteraadsverkiezingen oktober 2000									VP 2004
	Stad	Inwoners	Meerderheid	Burg.	OCMW	Kiezers	CD&V %	CD&V n	VLD %	VLD n	SP.A %	SP.A n	VB %	VB n	VB % Kant
1	Antwerpen	446.525	VLD - SP.A - CD&V - Groen!	SP.A	SP.A	270.750	11,10	30.096	17,00	45.903	19,50	52.760	33,00	89.213	34,88
2	Gent	224.180	SP.A - VLD - Spirit	SP.A	VLD	146.890	17,90	26.344	21,00	30.895	25,10	36.829	19,50	28.699	21,92
3	Brugge	116.246	CD&V - SP.A	CD&V	SP.A	80.334	36,00	28.895	17,00	13.651	23,60	18.959	10,40	8.375	20,65
4	Leuven	88.014	SP.A - CD&V	SP.A	CD&V	57.275	22,70	13.016	18,90	10.812	31,70	18.157	7,50	4.310	17,43
5	Aalst	76.313	VLD - SP.A	VLD	VLD	54.662	21,00	11.470	30,70	16.769	20,90	11.433	13,90	7.581	27,05
6	Mechelen	75.438	CD&V - VLD - Groen!	VLD	Andere	49.041	22,20	10.863	24,70	12.113	16,60	8.141	25,60	12.543	31,24
7	Kortrijk	74.790	CD&V - SP.A	CD&V	CD&V	51.032	45,10	22.999	20,80	10.632	15,50	7.921	9,60	4.893	20,34
8	Sint-Niklaas	68.290	SP.A - CD&V	SP.A	CD&V	46.407	23,10	10.721	13,60	6.289	27,20	12.623	19,40	9.025	28,40
9	Hasselt	68.058	SP.A - CD&V - VLD	SP.A	SP.A	47.668	21,30	10.172	14,50	6.909	51,40	24.520	7,80	3.723	21,04
10	Oostende	67.279	SP.A - CD&V - Onafhankelijk	SP.A	SP.A	45.763	15,40	7.059	19,70	9.021	42,70	19.560	9,70	4.424	23,33
11	Genk	62.842	CD&V	CD&V	CD&V	35.930	46,00	16.530	14,40	5.160	16,00	5.764	10,10	3.616	22,83
12	Roeselare	54.199	CD&V - VLD	CD&V	CD&V	37.531	37,60	14.093	20,30	7.631	15,20	5.713	9,60	3.603	20,77
13	Beveren	44.977	CD&V - Kartel	CD&V	VLD	31.725	39,20	12.436	29,70	9.420	9,50	3.017	20,00	6.333	32,25
14	Dendermonde	43.137	CD&V - SP.A	SP.A	CD&V	30.389	25,20	7.655	18,40	5.594	26,50	8.045	12,00	3.645	25,49
15	Turnhout	38.596	CD&V - VLD	CD&V	CD&V	26.163	35,20	9.207	21,30	5.562	14,90	3.911	13,90	3.626	25,66
16	Heist-op-den-Berg	37.233	CD&V - VLD - Onafhankelijk	CD&V	CD&V	26.971	35,10	9.478	15,60	4.202	13,80	3.720	9,50	2.554	27,07
17	Sint-Truiden	37.147	SP.A - VLD	SP.A	VLD	27.105	35,50	9.618	21,20	5.758	31,20	8.446	7,00	1.907	23,10
18	Lokeren	36.458	VLD - SP.A	VLD	VLD	24.501	23,10	5.656	44,00	10.787	8,40	2.056	15,20	3.718	25,61
19	Waregem	35.839	CD&V	CD&V	CD&V	25.226	50,60	12.753	17,25	4.350	8,63	2.175	8,20	2.075	21,40
20	Maasmechelen	35.430	CD&V - SP.A	CD&V	SP.A	21.399	32,80	7.019	27,80	5.954	22,20	4.749	9,80	2.100	21,36
21	Ieper	35.071	CD&V	CD&V	CD&V	23.878	47,40	11.311	15,00	3.580	17,40	4.160	6,50	1.547	17,99
22	Vilvoorde	34.982	CD&V - SP.A - Groen!	CD&V	CD&V	21.062	27,00	5.687	23,70	4.982	13,30	2.795	13,20	2.789	26,31
23	Ninove	34.559	VLD - CD&V/N-VA	VLD	CD&V	24.893	23,10	5.759	33,10	8.244	16,90	4.207	12,90	3.200	26,60
24	Geel	33.677	CD&V	CD&V	CD&V	23.312	52,20	12.176	14,70	3.417	14,70	3.435	9,90	2.298	24,94
25	Halle	33.655	CD&V - VLD - DVA	CD&V	CD&V	22.497	28,70	6.460	18,00	4.045	20,40	4.593	11,20	2.519	20,82
26	Knokke-Heist	33.148	Gemeentebelangen	Andere	Andere	22.750	28,26	6.431	11,30	2.573	8,00	1.816	10,40	2.374	20,65
27	Lier	32.191	VLDLMM - CD&V	VLD	CD&V	22.269	23,80	5.310	32,00	7.121	10,30	2.304	19,60	4.366	29,51
28	Menen	32.028	SP.A - VLD	SP.A	SP.A	20.922	24,10	5.044	22,20	4.654	33,00	6.894	7,50	1.576	21,46
29	Mol	31.683	CD&V - VLD	CD&V	CD&V	21.960	27,10	5.960	20,60	4.514	26,10	5.734	10,40	2.282	24,94
30	Tienen	31.479	CD&V - VLD	VLD	VLD	22.615	20,10	4.555	30,80	6.955	29,60	6.690	11,00	2.478	21,37
31	Geraardsbergen	30.945	SP.A - VLD	VLD	SP.A	22.148	21,20	4.697	36,40	8.070	30,40	6.739	7,50	1.672	24,78
32	Lommel	30.433	SP.A	SP.A	SP.A	19.834	25,20	5.006	12,70	2.516	47,80	9.471	7,20	1.423	20,49
	Totaal	2.124.842				1.404.902	29,51	354.476	21,82	288.083	22,14	317.337	12,47	234.487	24,12